

TÜRKÇENİN MATEMATİĞİ

9.SINIFLAR 1. DÖNEM 2. TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI YAZILI SORULARIDIR.

Öğrenme Çıktısı: TDE2.2. “Sözün İnceliği” temasında ele alınan metinlerde anlam oluşturabilme

1) 1. Aşağıda Yahya Kemal Beyatlı'nın Sessiz Gemi adlı şiirinden bir parça verilmiştir.

SESSİZ GEMİ

Artık demir almak günü gelmişse zamandan
Meçhule giden bir gemi kalkar bu limandan.

Hiç yolcusu yokmuş gibi sessizce alır yol;
Sallanmaz o kalkışta ne mendil, ne de bir kol.

Rıhtımda kalanlar bu seyahatten elemli,
Günlerce siyah ufka bakar gözleri nemli,

Biçare gönüller! Ne giden son gemidir bu!
Hicranlı hayatın ne de son matemidir bu.

Dünyada sevilmiş ve seven nafile bekler;
Bilmez ki giden sevgililer dönmeyecekler.

Bir çok gidenin her biri memnun ki yerinden,
Bir çok seneler geçti; dönen yok seferinden.

YAHYA KEMAL BEYATLI

Bu dizelerden çıkarılabilecek açık ve örtük iletilerden birer tane yazınız.

2. Öğrenme Çıktısı: TDE2.2. “Anlam Arayışı” temasında ele alınan metinlerde anlam oluşturabilme

Aşağıda Stefan Zweig (Ştefan Zıvayk) ‘ın *Herkesin Dostu* adlı hikâyesinden bir parça verilmiştir.

O nev-i şahsına münhasır adamla tanışmam pek basit bir şekilde oldu.O sıralarda küçük bir şehirde oturuyordum ve bir gün ikindi vakti köpeğimi gezdirmeye çıkmıştım.Birdenbire köpek acayip hallere girmeye başladı: Delicesine yerlerde yuvarlanıyor, inleyip uluyarak ağaçlara sürtünüp duruyordu.

Hayvana ne oldu diye düşünürken yanımda birinin yürüdüğünü fark ettim: Otuz yaşlarında, yoksul kılıklı, yakasız, şapkasız bir adamdı. Dilenci sandım, elimi cebime götürmek üzereydim fakat yabancı adam, eski bir dostunu görmüş gibi açık mavi gözleriyle bana sakın sakın gülümsedi.

Bu parçada geçen *nev-i şahsına münhasır* sözünün anlamını yazınız. Bu sözü farklı bir cümlede kullanınız.

3.

Öğrenme Çıktısı: TDE2.2. “Anlam Arayışı” temasında ele alınan metinlerde anlam oluşturabilme

Aşağıda Ömer Seyfettin’in Forsa adlı hikâyesinden bir parça verilmiştir.

“ En şanlı, en meşhur Türk gemicilerindendi.Daha yirmi yaşındayken Tarık Boğazı’ nı geçmiş, poyraza doğru haftalarca, aylarca, kenar kıyı görmeden gitmiş, rastgeldiği ücra adalardan cizyeler almış, irili ufaklı donanmaları tek başına hafif gemisiyle berbat etmişti.O vakitler Türkeli’nde namı dillere destandı.Padişah bile kendisini saraya çağırılmıştı, maceralarını dinlemişti çünkü Hızır Aleyhisselâmın gittiği diyarları dolaşmıştı. Öyle denizlere gitmişti ki üzerinde dağlardan, adalardan buz parçaları yüzüyordu.Oraları tamamiyle başka bir cihandı.Altı ay gündüz, altı ay gece olurdu!Karısını, işte bu senesi bir büyük günle bir büyük geceden ibaret olan başka cihandan almıştı.Gemisi altın, gümüş,inci, elmas, esir dolu vatana dönerken kenarsız deniz ortasında evlenmiş, oğlu Turgut, Çanakkale’yi geçerken doğmuştu.

Bu ifadelerden hareketle Kara Memiş’in uzak diyarlara gitme gerekçeleri neler olabilir? Çıkarımlarınızı yazınız.

4. Öğrenme Çıktısı: TDE2.2. “Anlam Arayışı” temasında ele alınan metinlerde anlam oluşturabilme

Aşağıda sırasıyla Sait Faik Abasıyanık’ın Hişt Hişt adlı hikâyesinden ve Halide Nusret Zorlutuna’nın Nihayet Beklediğimiz Büyük Gün adlı anısından birer parça verilmiştir.

I.

Yürüyordum.Yürüdükçe de açılıyordum.Evden kızgın çıkmıştım.Belki de tıraş bıçağına sinirlenmiştim.Olur, olur! Mutlak tıraş bıçağına sinirlenmiş olacağım.

Otların yeşil olması, denizin mavi olması, gökyüzünün bulutsuz olması, pekâlâ bir meseledir.Kim demiş mesele değildir diye? Budalalık! Ya yağmur yağsaydı... Ya otların yeşili mor ya denizin mavisi kırmızı olsaydı.... Olsaydı o zaman mesele olurdu, işte.

Çukulata renginde bir yaprak, çağla bademi renkli bir keçi gördüm. Birisi arkamdan:

- Hişt, dedi.

Dönüp baktım. Yolun kenarındaki daha boyunu bosunu almamış taze deve dikenleriyle karabaşlar erik lezzetinde bana baktılar.Dişlerim kamaştı.Yolda kimsecikler yoktu.Bir evin damını, uzakta uçan bir iki kuşu, yaprakların arasından denizi gördüm.

II.

Evet, altı yüz şu kadar yıl dünyanın üç kıtasına hâkim olmuş, büyük Avrupa devletlerine baş eğdirmiş, haşmetli Türk Osmanlı imparatorluğu yıkılmıştı.Vaktiyle imparatorlarımızın atının üzengisini öpebilmeyi şeref sayan Avrupa kralları şimdi başımıza bela kesilmişlerdi.Şüphesiz, suçun büyüğü gene bizdeydi,son sıralarda bizi idare edenlerin gaffetleri, ihmalleri yüzünden kendi benliğimizden uzaklaşmış; belki gururdan belki cehaletten gözümüzü dört açıp çalışmaya bakmamıştık.

Bu parçaların üslup özellikleri ile ilgili iki farklı yazımız.

Öğrenme Çıktısı:

TDE4.1. Edebî söyleyişin inceliğini yansıtmak için paragraf düzeyindeki bir yazısında süreci yönetebilme

TDE4.2. Edebî söyleyişin inceliğini yansıtan metinlerden edindiği söz varlığını kullanarak yazısına içerik oluşturabilme

TDE4.3. Edebî söyleyişin inceliğini yansıttığı yazısında kural uygulayabilme

TDE4.4. Edebî söyleyişin inceliğini yansıttığı yazısına yönelik değerlendirmelerini yansıtabilme

5. Aşağıda Ahmet Haşim'in *Merdiven* şiirinden bir parça verilmiştir.

MERDİVEN

Ağır, ağır çıkacaksın bu merdivenlerden,
Eteklerinde güneş rengi bir yığın yaprak,
Ve bir zaman bakacaksın semâya ağlayarak...

Sular sarardı... yüzün perde perde solmakta,
Kızıl havâları seyret ki akşam olmakta...

Eğilmiş arza, kanar, muttasıl kanar güller;
Durur alev gibi dallarda kanlı bülbüller,
Sular mı yandı? Neden tunca benziyor mermer?

Bu bir lisân-ı hafîdir ki ruha dolmakta,
Kızıl havâları seyret ki akşam olmakta...

Bu dördlüğü betimleyici bir paragrafa dönüştürünüz. Yazınıza kendiniz de bazı betimleyici öğeler ekleyebilirsiniz. Yazınız; anlatım biçimi, içerik, söz varlığı, akıcılık, yazım ve noktalama ölçütlerine göre değerlendirilecektir.

6. Aşağıdaki eserlerin karşlarına yazarlarını yazınız.

Primo Türk Çocuęu:

Yüksek Ökçeler:

Başını Vermeyen Şehit:

Geceden Taşan Dertler:

Gül Yetiştiren Adam:

7. Edebiyatımızda önemli Olay Hikâyesi ve Durum Hikâyesi temsilcilerini yazınız.

8. Edebî metin ile öğretici metin arasındaki farkları yazınız.

9. Aşağıdaki cümlelerde bulunan söz sanatlarını karşlarına yazınız.

* **Bin atlı akınlarda çocuklar gibi şendik.**

***Tanbûri Cemil Bey çalıyor eski plakta.**

***Kaldırımlar çilekeş yalnızların annesi.**

***Arkadaş! Yurduma alçakları uğratma, sakın.**

* **Ağlarım hatıra geldikçe gülüştüklerimiz.**

***Tahir olmak da ayıp deęil Zühre olmak da.**

*** Ve güldün rengârenk yağmurlar yağdı.**

*** Benim mi Allah'ım bu çizgili yüz?**

10) Aşağıdaki şiirde bulunun ses olaylarını yazınız.

NERDESİN

Geceleyin bir ses böler uykumu,
İçim ürpermeyle dolar:-Nerdesin?
Arıyorum yıllar var ki ben onu,
Âşıkıyım beni çağırın bu sesin.

Gün olur sürüyüp beni derbeder,
Bu ses rüzgârlara karışır gider.
Gün olur peşimden yürür beraber,
Ansızın haykırır bana:-Nerdesin?

Bütün sevgileri atıp içimden,
Varlığımı yalnız ona verdim ben.
Elverir ki bir gün bana, derinden,
Ta derinden, bir gün bana "Gel" desin.

11) Aşağıdaki cümlelerde geçen yazım yanlışını bulunuz.

*** Bahçemizde Çalikuşu, incirkuşu, kuyruk sallayan vardı.**

*** Annem alış verişten dönüyor.**

*** Elindekiyle çıtçı edip durma.**

*** Hüzünki en çok yakışandır bize.**

*** Madem ki güldyorsun git.**

***Oysa ki beni sever.**

*** Adamın gözaltı morarmış.**

*** Sende başını alıp gitme ne olur.**

Gamze Özdin

